

MODUL 2: GLOBALIZACIJA, BOGASTVO IN REVŠČINA

KLJUČNI POJMI

1. **Globalni jug:** izraz, ki se uporablja za tako imenovane »države v razvoju« ali »manj razvite« države, ki se večinoma nahajajo na južni polobli, kot so deli Afrike, Srednje in Latinske Amerike ter Azije.
2. **Globalni sever:** izraz, ki se uporablja za tako imenovane »razvite« države, ki se večinoma nahajajo na severni polobli, vključno s Severno Ameriko, Zahodno Evropo in deli Azije.
3. **Industrijska politika:** vladne politike, namenjene spodbujanju razvoja in rasti določenih sektorjev gospodarstva.
4. **Izkoriščanje:** situacija, v kateri imajo nekateri_e posamezniki_ce ali skupine v družbi nesorazmerne koristi od dela ali sredstev drugih, pogosto z nepoštenimi praksami.
5. **Kontejnerizacija:** uporaba ladijskih kontejnerjev standardne velikosti za prevoz blaga, pogosto na velikih kontejnerskih ladjah. Znatno je izboljšala učinkovitost pri rokovanju, transportu in logistiki.
6. **Mednarodni denarni sklad:** mednarodna finančna institucija, katere cilj je pospeševanje globalnega denarnega sodelovanja, zagotavljanje finančne stabilnosti, spodbujanje visoke zaposlenosti in trajnostne gospodarske rasti ter zmanjševanje revščine.
7. **Mlada industrija:** nova industrija, ki ima v svojih zgodnjih fazah težave ali ne more tekmovati z uveljavljenimi konkurenti v tujini.
8. **Nakazila:** denar, ki ga pošlje oseba v eni državi osebi v drugi, običajno s strani posameznikov_c, ki so se izselili_e in pošljejo denar nazaj družini v svoji matični državi.
9. **Negativni zunanji učinki:** Stroški, ki jih utrpi tretja oseba zaradi ekonomske transakcije in za katere ne prejmejo nadomestila.
10. **Offshoring/Onshoring:** *offshoring* se nanaša na prakso selitve dejavnosti, storitev ali proizvodnje podjetja v drugo državo za zmanjšanje stroškov. *Onshoring*, znan tudi kot *reshoring*, je ponovna uvedba domače proizvodnje v državi.
11. **Pobuda En pas, ena cesta:** globalna razvojna strategija, ki jo je začela kitajska vlada in vključuje razvoj infrastrukture in naložbe v skoraj 70 državah in mednarodnih organizacijah.
12. **Politične institucije:** strukture in sistemi znotraj družbe, ki urejajo vedenje njenih članov_ic. Vključujejo pravne sisteme, vladne strukture in politične stranke.
13. **Primerjalna prednost:** ekonomska teorija, ki trdi, da bi se morale države specializirati za proizvodnjo in izvoz blaga, ki ga lahko proizvedejo najučinkoviteje, ter uvažati blago, ki ga lahko druge države proizvedejo učinkoviteje.
14. **Prosta trgovina:** gospodarska politika, ki podjetjem v različnih državah omogoča trgovanje brez vmešavanja vlade ali omejitev, kot so tarife, kvote ali subvencije.
15. **Svetovna banka:** mednarodna finančna institucija, ki vladam revnejših držav zagotavlja posojila in nepovratna sredstva za uresničevanje projektov.
16. **Svetovna trgovinska organizacija:** mednarodna organizacija, namenjena nadzoru in liberalizaciji mednarodne trgovine.
17. **Washingtonski konsenz:** Niz predpisov ekonomske politike, za katere velja, da predstavljajo "standardni" sveženj reform, ki ga za države v razvoju, ki jih je prizadela kriza, spodbujajo institucije s sedežem v Washingtonu, kot so Mednarodni denarni sklad, Svetovna banka in Ministrstvo za finance ZDA.

MODUL 2: GLOBALIZACIJA, BOGASTVO IN REVŠČINA

UVOD

Globalizacija je večplasten proces, ki vključuje vse večjo medsebojno povezanost družb, gospodarstev in kultur po vsem svetu. Zajema hitro izmenjavo blaga, storitev, informacij, idej in ljudi prek državnih meja, ki jo spodbuja napredek v tehnologiji, transportu, zakonih in komunikacijah. Gospodarska globalizacija se nanaša predvsem na vključevanje nacionalnih gospodarstev v globalno gospodarstvo.

Zagovorniki_ce globalizacije trdijo, da je ustvarila številne koristi, kot so povečana gospodarska rast, zmanjšanje revščine in inovacije. Nasprotniki_ce skrbi lokalna in globalna neenakost in izkoriščanje, pa tudi degradacija okolja.

V tem poglavju se bomo osredotočili predvsem na gospodarsko globalizacijo v zadnjih 30 letih, njene izvore, značilnosti in vplive. To poglavje je napisano, da bralcu_ki ponudi splošen uvod v te teme, ki jih lahko uporabite za debate v učilnici z uporabo scenarijev, ki so na voljo. Začeli bomo z raziskovanjem zgodovinskih izvorov globalizacije. Nato predstavljamo tri poglede: glavni pogled (»globalizacija je privedla do koristi za **globalni sever** in **globalni jug**«), pogled neokolonializma (»globalizacija podpira prenos bogastva z globalnega juga na globalni sever«), in postindustrialistični pogled (»globalizacija je privedla do koristi za globalni jug ter srednji in višji razred na globalnem severu, na račun delavskega razreda na globalnem severu«).

ZGODOVINSKO OZADJE GLOBALIZACIJE

Gospodarska globalizacija, kot jo poznamo trenutno, ima svoj neposreden izvor v vzpostavitvi globalnih institucij in politik po drugi svetovni vojni. To je pospešilo vključevanje nacionalnih gospodarstev v globalni sistem.

1. Sistem Bretton Woods: Leta 1944 so se predstavniki_ce 44 držav sestali_e v Bretton Woodsu v New Hampshiru, da bi vzpostavili_e nov mednarodni denarni in finančni red. Sistem je bil namenjen olajšanju svetovne gospodarske rasti, stabilnosti in sodelovanja z ustanovitvijo institucij, kot sta Mednarodni denarni sklad (IMF) in Svetovna banka, ter uvedbo sistema fiksnih menjalnih tečajev, vezanih na ameriški dolar. To je zmanjšalo ovire za kapitalske tokove in pomagalo uveljaviti dolar kot valuto, v kateri sta potekala svetovna trgovina in naložbe.
2. Splošni sporazum o carinah in trgovini (GATT): GATT, podpisan leta 1947, je bil večstranski trgovinski sporazum, namenjen zmanjšanju trgovinskih ovir in spodbujanju mednarodne trgovine. Pozneje se je leta 1995 razvil v Svetovno trgovinsko organizacijo (WTO), ki je dodatno liberalizirala svetovno trgovino. To je pomenilo znižanje carin in zaščit za lokalne trge, za podjetja pa je pocenilo poslovanje v drugih državah.
3. Multinacionalne korporacije: V povojnem obdobju so se multinacionalne korporacije hitro širile, saj so izkoriščale vse bolj odprt svetovni trg. Multinacionalna podjetja so postala ključni dejavniki gospodarske globalizacije, saj so prenašala kapital, tehnologijo in strokovno znanje prek meja. Dober primer je Apple, ki je vzpostavil dobavno verigo po vsej vzhodni Aziji za izdelavo svojih naprav.

MODUL 2: GLOBALIZACIJA, BOGASTVO IN REVŠČINA

4. Tehnološki napredek: Inovacije v transportnih in komunikacijskih tehnologijah, kot so *kontejnerizacija*, internet in mobilni telefoni, so omogočile hitrejšo in učinkovitejšo globalno trgovino in izmenjavo informacij.

Ti dejavniki so skupaj s podpornimi vladnimi politikami na nacionalni ravni pomagali ustvariti globalno gospodarsko krajino, za katero so značilni medsebojno povezani trgi, povečana trgovina in nastanek globalnih dobavnih verig.

Temu razvoju je sledil sočasni trend dekolonizacije. Učinki dekolonizacije na gospodarstva dekoloniziranih držav so bili mešani. Po eni strani je dekolonizacija tem narodom prinesla politično neodvisnost, kar jim je omogočilo, da so začrtali lastne poti gospodarskega razvoja. Po drugi strani pa je dediščina kolonializma te narode pogosto postavila pred velike gospodarske izzive, vključno z revščino, neenakostjo in nerazvitostjo.

Eden najpomembnejših učinkov dekolonizacije na gospodarstva dekoloniziranih držav je bil pojav novih gospodarskih sistemov. Številne nove neodvisne države so si prizadevale zgraditi socialistična ali mešana gospodarstva, ki so poudarjala državno lastništvo ključnih industrij in virov. Na primer, v Tanzaniji je predsednik Julius Nyerere sledil politiki *Ujamaa*, katere cilj je bil zgraditi socialistično družbo s kolektivizacijo in nacionalizacijo ključnih industrij. Druge države, kot sta Indija in Kitajska, so sledile politiki razvoja pod vodstvom države, ki je poudarjala naložbe v infrastrukturo in težko industrijo. Te politike so pomagale postaviti temelje za hitro gospodarsko rast, ki so jo te države doživele v naslednjih desetletjih.

Vendar pa je, kot rečeno, dediščina kolonializma mnoge nove neodvisne države postavila tudi pred pomembne gospodarske izzive. Številnim državam so na primer ostala izvozno usmerjena gospodarstva, ki so bila močno odvisna od nekaj ključnih surovin, kot sta nafta ali minerali. Zaradi tega so te države postale občutljive na nihanja svetovnih cen surovin kar je oviralo možnost diverzifikacije gospodarstev.

Poleg tega se je v postkolonialnem obdobju pogosto ohranila neenakomerna porazdelitev bogastva in virov, ki je bila značilna za številne kolonialne družbe. To je povzročilo visoko stopnjo neenakosti in revščine v številnih novih neodvisnih državah. V večetničnih državah je to pogosto dalo prednost dominantnim etnijam, ki so pridobile nadzor nad državnimi institucijami in podjetji.

Gospodarska globalizacija v obdobju po hladni vojni

Razpad Sovjetske zveze leta 1991 je pomenil pomembno prelomnico v zgodovinskem ozadju gospodarske globalizacije. Ta dogodek ni zaznamoval le konca hladne vojne, ampak je tudi pospešil integracijo svetovnega gospodarstva. Tu sta v igri dva mehanizma. Prvi je, da je razpad Sovjetske zveze pomenil, da so mnoge komunistične države vstopile v kapitalistični mednarodni trgovinski red. Ključni znak pri tem je vstop Kitajske v STO leta 2001. Drugi je, da je ideologija tržne ekonomije postala prevladujoča po vsem svetu. To se včasih imenuje Washingtonski konsenz, zlasti ko govorimo o političnih nasvetih, ki jih institucije, kot sta Svetovna banka in Mednarodni denarni sklad, dajejo državam na globalnem jugu o tem, kako učinkovito voditi svoja gospodarstva.

MODUL 2: GLOBALIZACIJA, BOGASTVO IN REVŠČINA

Nepovezan mehanizem, ki je v tem času pomagal širiti gospodarsko globalizacijo, je bil vzpon interneta, ki je omogočil skoraj takojšnjo komunikacijo po vsem svetu. To je podjetjem olajšalo usklajevanje kompleksnejših dobavnih verig v različnih državah.

Ta razvoj je prispeval k vse bolj medsebojno povezanemu in soodvisnemu svetovnemu gospodarstvu. Vendar pa je to obdobje hitre gospodarske globalizacije sprožilo tudi zaskrbljenost zaradi naraščajoče dohodkovne neenakosti, selitve delovnih mest (zlasti iz industrijskih središč na globalnem severu v industrijska območja na globalnem jugu, kar imenujemo tudi »kitajski šok«) in okoljske degradacije. Nekateri od teh pomislekov so postali bolj očitni v odzivih na finančno krizo leta 2008, nekateri kazalniki pa so bili prisotni tudi prej. Liberalizacija svetovnih trgovinskih sporazumov se je končala s propadom pogajanj v Dohi, kjer STO ni dosegla napredka. Ključni vir tega konflikta je bila zaskrbljenost svetovnega juga, da liberalizacija trgovine škoduje razvoju njihovih nastajajočih industrij. Uspešni trgovinski sporazumi od takrat so bili bolj regionalne narave – na primer Severnoameriški sporazum o prosti trgovini (NAFTA) v Severni Ameriki, EU v Evropi in Južnoafriška razvojna skupnost v Južni Afriki.

Globalizacija po finančni krizi leta 2008

Finančni zlom leta 2008 je predstavljal kritično točko v razvoju globalizacije. Razkril je ranljivosti medsebojno povezanega svetovnega finančnega sistema, kar je spodbudilo ponovno oceno tveganj in koristi gospodarske globalizacije. Prav tako so se na globalnem severu pojavile skrbi glede gospodarske negotovosti za delavske razrede. Po krizi se je pojavilo več ključnih trendov:

1. Nastajajoči premik v gospodarski moči: kriza je imela trajne posledice za razvita gospodarstva, medtem ko so nastajajoči trgi, kot sta Kitajska in Indija, še naprej rasli, kar je vodilo v postopno spremembo svetovne gospodarske moči. Ta trend je prispeval k vzponu novih regionalnih trgovinskih ureditev in vse večjemu pomenu držav v razvoju pri oblikovanju svetovnih gospodarskih politik. Njen glavni dejavnik je Kitajska, ki prek pobude *En pas, ena cesta* gradi infrastrukturo in daje razvojna posojila državam v Aziji in Afriki. Hkrati so druge države na globalnem jugu občutile vpliv svoje odvisnosti od globalnega severa. Brazilija se je na primer soočila s počasnejšo gospodarsko rastjo, potem ko je padec cen surovin prizadel njeno rast.
2. Naraščajoči protekcionizem: kriza je spodbudila skepticizem glede koristi proste trgovine in gospodarske liberalizacije, zaradi česar so nekatere države sprejele protekcionistične ukrepe. Posledica tega so povečane trgovinske napetosti in upočasnitev tempa liberalizacije svetovne trgovine. Pod Donaldom Trumpom se je Amerika na primer umaknila iz Transpacifiškega partnerstva (TPP), trgovinske pogodbe z državami v indijskem Tihem oceanu.
3. Neenakost in socialni nemiri: kriza je povečala dohodkovno neenakost in spodbudila javno nezadovoljstvo, saj so ljudje dvomili o koristih globalizacije za širšo populacijo. To je sprožilo populistična gibanja in pozive k bolj vključujočemu in pravičnejšemu svetovnemu gospodarskemu sistemu.

Pandemija koronavirusa v letih 2020–2021 je še bolj izpostavila nekatere od teh sočasnih trendov, vendar je svet postavila tudi pred realnost njegovega med seboj povezanega svetovnega trga. Kratek zlom mednarodne trgovine, ko so države prešle v karantene, je

MODUL 2: GLOBALIZACIJA, BOGASTVO IN REVŠČINA

poudaril težave v dobavni verigi in sprožil krog inflacije, ki je povzročila zapleteno gospodarsko sliko med okrevanjem po pandemiji.

Študija primera: Trgovinska vojna med ZDA in Kitajsko

Eden ključnih primerov, ki poudarja te izzive, je rastoča trgovinska vojna med Kitajsko in ZDA.

Trgovinska vojna med ZDA in Kitajsko se nanaša na dolgotrajen gospodarski konflikt med Združenimi državami in Kitajsko, ki se je začel leta 2018. Spor je bil predvsem posledica skrbi glede trgovinskih neravnovesij, kraje intelektualne lastnine in prisilnih prenosov tehnologije, dogaja pa se seveda v širšem kontekstu strateške konkurence med državama.

Trgovinsko vojno so sprožile ZDA pod predsednikom Donaldom Trumpom, ki so uvedle carine na kitajsko blago, ki je dosegalo vrednosti v milijardah dolarjev, da bi rešile ta vprašanja. V odgovor se je Kitajska maščevala s carinami na ameriške izdelke, kar je povzročilo stopnjevanje trgovinskih ovir med dvema največjima gospodarstvoma na svetu.

Med celotnim konfliktom je potekalo več krogov pogajanj, pri čemer sta obe strani dosegli začasna premirja in delne dogovore. Vendar jima ni uspelo doseči celovite resolucije. Januarja 2020 sta ZDA in Kitajska podpisali trgovinski sporazum »Prva faza«, po katerem se je Kitajska zavezala k povečanju nakupov ameriškega blaga in storitev ter izvajanju strukturnih reform na področjih, kot je zaščita intelektualne lastnine. V zameno so se ZDA strinjale, da prekinejo zvišanje nekaterih carin in znižajo druge.

Kljub temu sporazumu se napetosti med ZDA in Kitajsko nadaljujejo in številne carine ostajajo v veljavi. Trgovinska vojna je imela daljnosežne posledice za obe državi in svetovno gospodarstvo, vključno z motnjami v dobavni verigi, zmanjšano gospodarsko rastjo in povečano negotovostjo za podjetja in vlagatelje. Prihodnja usmeritev trgovinskih odnosov med ZDA in Kitajsko ostaja negotova in še naprej pomemben dejavnik svetovne gospodarske stabilnosti.

GLAVNI POGLED NA GLOBALIZACIJO: »ZMAGA-ZMAGA«

Raziskovalec Max Roser, ekonomist in ustanovitelj spletnega mesta *Our World in Data* (Naš svet skozi podatke), ki ponuja podatke in raziskave o svetovnem razvoju, se je posvetil zmanjševanju svetovne revščine. Trdi, da je gospodarska globalizacija povzročila znatno zmanjšanje revščine in izboljšanje življenjskega standarda po vsem svetu. Poudarja, da se je od osemdesetih let prejšnjega stoletja število ljudi, ki živijo v skrajni revščini, zmanjšalo za več kot milijardo. Trdi, da je vzrok za to v tem, da je gospodarska globalizacija privedla do večjih gospodarskih priložnosti za države v razvoju, pri čemer številne države doživljajo hitro gospodarsko rast in razvoj zaradi povečane trgovine in naložb. Ta pogled imenujemo »glavni« (*mainstream*) pogled, saj je to pogled, na katerega boste najverjetneje naleteli, ko se pogovarjate s strokovnjaki, berete novice ali samostojno gledate smer, v katero je politika potovala zadnjih nekaj desetletij. Preučili bomo ključne argumente, ki podpirajo to stališče, na treh področjih: prosta trgovina, finance in ekonomske migracije.

MODUL 2: GLOBALIZACIJA, BOGASTVO IN REVŠČINA

Mednarodna trgovina

Standardni pogled na mednarodno trgovino je, da prinaša gospodarske koristi tako globalnemu severu kot globalnemu jugu. Prvič, olajša učinkovito razporejanje virov, saj državam omogoča, da se specializirajo za proizvodnjo blaga in storitev, v katerih imajo **primerjalno prednost**. Posledica te specializacije je povečana produktivnost, nižji proizvodni stroški in kakovostnejše blago za potrošnike_ce. Drugič, mednarodna trgovina širi trge za izvoznike_ce. To podjetjem omogoča, da prodajo svoje blago večjemu številu strank, kar jim omogoča, da dosežejo prednosti ekonomije obsega, kar znižuje njihove proizvodne cene in povečuje njihovo konkurenčnost. Nazadnje trgovina spodbuja gospodarsko rast, ustvarja zaposlitvene možnosti in spodbuja tehnološki napredek s prenosom znanja in veščin med trgovinskimi partnerji.

Ključna študija primera, na katero lahko opozorijo zagovorniki_ce mednarodne trgovine, je vzpon »azijskih tigrov«. V knjigi »*How Asia Works*« (Kako Aziji uspe) novinar Joe Studwell raziskuje, kako je uspešno izkoriščanje priložnosti gospodarske globalizacije spodbudilo hitro rast vzhodnoazijskih gospodarstev, kot so Japonska, Južna Koreja, Tajvan in Kitajska. Te države so začele z izvozno usmerjeno **industrijsko politiko**.

V teh državah je vlada nekaterim panogam ali regijam dovolila, da tekmujejo s svetovnim trgom, hkrati pa je ta podjetja močno subvencionirala. Panoge, ki so dosegale ugodne rezultate na svetovnem trgu, so bile nato deležne ugodne obravnave. V Južni Koreji je to privedlo do vzpona niza globalno konkurenčnih podjetij, kot sta Samsung in Daewoo.

Koristi za globalni sever so analogne. Trgovina pomeni, da lahko podjetja na severu najdejo več strank za nakup izdelkov, s čimer povečajo svoj dobiček. Trgovina pomeni tudi, da lahko potrošniki_ce na severu dobijo cenejše blago.

Globalne finance

Da bi lahko zgradili industrije, ki so lahko konkurenčne v svetovni trgovini, potrebujete denar in sredstva. Zagovorniki_ce globalizacije trdijo, da je zaradi globalizacije ta denar lažje dostopen.

Ključna značilnost svetovnega finančnega sistema je uporaba dolarja kot svetovne rezervne valute. To ni zakon podan od zgoraj, temveč posledica stabilnosti in privlačnosti dolarja, saj je njegova vrednost vezana na uspešnost največjega gospodarstva na svetu (čeprav je Kitajska morda prehitela ZDA). Posledično bodo podjetja in države želele imeti rezerve v dolarjih, ki jih bodo lahko uporabile za uvoz blaga, dolarje pa dobijo z izvozom blaga na svetovnem trgu. Za zmanjšanje transakcijskih stroškov in valutnih nihanj so številne države svoje valute vezale na dolar ali dovolile uporabo dolarjev v svojih državah.

Zakaj so ta nihanja tako pomembna? Nenadna apreciacija valute – kjer vaša lastna valuta postane privlačnejša (ali dražja) – lahko škoduje izvozno usmerjenim sektorjem in zmanjša konkurenčnost domačih industrij. Razlog za to je, da se stroški sektorjev, ki morajo pogosto plačevati domačim dobaviteljem_kam in delavcem_kam plače v lokalnih valutah, povečujejo. Razmislite o analogiji novega telefona v spletni trgovini. Isti telefon je lahko cenejši, če ga kupine na AliBabi in ne Amazonu. Velik razlog za to je, ker je kitajski juan pogosto cenejši od evra ali dolarja.

MODUL 2: GLOBALIZACIJA, BOGASTVO IN REVŠČINA

Nasprotno pa lahko deprecijacija valute – ko vaša valuta postane manj privlačna – poveča uvozne stroške in inflacijske pritiske. Pomislite na analogijo evropskega_e turista_ke, ki gre v tujino v Združeno kraljestvo in plača svoj račun v restavraciji z evri, ki jih je zamenjal_a za funte. Ker je evro manj vreden od funtov, se ta obrok v restavraciji zdi dražji in turist_ka morda dvakrat premisli, preden naroči sladico!

Druga pomembna značilnost svetovnih financ so svetovne finančne institucije, kot sta Svetovna banka in Mednarodni denarni sklad (IMF). Zagotavljajo finančno in tehnično pomoč državam v razvoju, jim pomagajo pri izgradnji infrastrukture, izvajanju političnih reform in stabilizaciji njihovih gospodarstev. Te institucije delujejo kot »posojilodajalke v skrajni sili«: če je država v težkem gospodarskem obdobju, ji te institucije lahko pomagajo pridobiti kapital, ki ga potrebujejo za naložbe. V zameno te institucije pogosto zahtevajo gospodarske reforme. Te so pogosto namenjene izgradnji večjih zasebnih sektorjev, na primer s privatizacijo nacionalnih podjetij in zmanjševanjem trgovinskih ovir. V zadnjih letih so se pojavile alternative tem institucijam. Glavna med njimi je *Asian Infrastructure Investment Bank* (AIIB; Azijska banka za naložbe v infrastrukturo), finančna institucija pod kitajskim nadzorom, ki ponuja posojila za razvoj infrastrukture, pogosto z manj pogoji, ki temeljijo na reformah politike.

Medtem ko lahko te velike institucije pod nadzorom vlade igrajo pomembno vlogo pri zagotavljanju denarja za razvoj, velike količine denarja prinašajo tudi zasebne banke in investicijski skladi. Zakoni, ki omogočajo lažje prenose gotovine in lastništvo držav s strani tujih akterjev_k, so podjetjem olajšali ustanavljanje po vsem svetu in gradnjo tovarn v tujini.

Študija primera: gospodarska kriza v Šrilanki leta 2022

Gospodarska kriza v Šrilanki leta 2022 služi kot primer zapletenega medsebojnega vpliva med mednarodno trgovino, neposrednimi tujimi naložbami in finančnimi trgi v okviru svetovnega gospodarskega povezovanja. Za krizo so bili značilni hudo pomanjkanje deviz, visoka inflacija, naraščajoč javni dolg in huda deprecijacija šrilanške rupije.

Skratka, Šrilanka je bila odvisna od prejema dovolj dolarjev za nakup blaga na mednarodnem trgu, med katerimi je bilo predvsem umetno gnojilo. Pandemija COVID-19 je prekinila dobavne verige in močno prizadela ključni sektor v državi - turizem. Šrilanška vlada se je ukvarjala tudi s potratnimi projekti, kot je gradnja pristanišča s sredstvi, ki jih daje Kitajska. Mesto, kjer se je pristanišče nahajalo je bilo pomembno za vladajočo elito, vendar je bila njegova gospodarska nujnost vprašljiva. Šrilanka je imela primanjkljaj, mednarodni_e vlagatelji_ce so jo razumeli_e kot potencialno tveganje, še dodatno pa ni mogla prejemati dolarjev prek izvoza in turizma.

Zaradi strahu pred možnostjo uvoza gnojil na trg je šrilanška vlada sprejela kontroverzen korak omejitve uporabe gnojil. Pričakovano zmanjšanje proizvodnje je povzročilo zlom zaupanja v šrilanško gospodarstvo in s tem deprecijacijo šrilanške rupije.

MODUL 2: GLOBALIZACIJA, BOGASTVO IN REVŠČINA

Končni učinek, ki si ga je treba ogledati, je učinek, ki ga je imela globalizacija na delo. Gledamo tri razsežnosti: povečanje delovnih mest v proizvodnji na globalnem jugu, povečanje števila delavcev_k migrantov_k in prilagajanje delovnim tokovom na globalnem severu.

Trgovinska in finančna politika, ki sta bili opisani do sedaj, sta privedli do povečanja proizvodnje na globalnem jugu, s posebej intenzivnimi žarišči dejavnosti v jugovzhodni Aziji in Mehiki. Eden od razlogov, zakaj so bile te države deležne tolikšnega zanimanja proizvajalcev_k, je ta, da gre za relativno revnejše države, kar pomeni, da ljudje zahtevajo relativno nižje plače. To znižuje stroške za proizvajalce_ke in povečuje zaposlitvene možnosti na globalnem jugu. Selitev proizvodnje v tujino se imenuje *offshoring*.

Hkrati se ta poceni delovna sila zanima tudi za zaposlitev na globalnem severu. Permisivni zakoni o migracijah pomenijo, da se velike količine delavcev_k na globalnem jugu začasno ali trajno preselijo na globalni sever, da bi opravljali_e delo v različnih sektorjih, vključno s kmetijstvom, proizvodnjo, turizmom in storitveno industrijo. Ti_e delavci_ke pogosto pošljejo velik kos svojih plač domov, da preživljajo svoje družine. Ta **nakazila** v nekaterih primerih financirajo velike dele gospodarstev držav izvora. Leta 2020 so tokovi nakazil v države z nizkimi in srednjimi dohodki dosegli 540 milijard dolarjev.

Kritiki_čarke trdijo, da so ti migracijski tokovi pritisnili na delovna mesta in plače delavcev_k na globalnem severu. Dokazi za te trditve so mešani. Zagovorniki_ce trdijo, da je veliko teh delavcev_k lahko našlo zaposlitev v drugih sektorjih in da so koristi cenejšega blaga in podjetij, ki povečujejo svoje dobičke in s tem prostor za naložbe, pomagale ublažiti ta šok. Na primer, veliko delavcev_k v Združenih državah, ki so izgubili_e službe v avtomobilski industriji, ko se je v poznih 1990-ih in začetku 2000-ih začel pojavljati *offshoring* v Mehiko, so nadaljevali_e z delom v gradbeništvu v tako imenovanem sončnem pasu.

Zapleten dejavnik v tej pripovedi je vloga, ki jo je odigral tehnološki napredek ali avtomatizacija. Nekateri_e ekonomisti_ke trdijo, da so se učinki izpodrivanja zmanjšali ne zaradi cenejše selitve delovne sile migrantov_k v tujino, vendar predvsem zaradi stroškovne učinkovitosti avtomatizacije dela s stroji.

KRITIČNI POGLED: ZA MNOGE, NE ZA MALO

Je svet res vsak dan boljši? Medtem ko se na globalnem jugu vsak dan gradi vedno več tovarn, delavci_ke delajo izjemno dolge ure v nevarnih razmerah. In medtem ko so te tovarne zgrajene v državah jugovzhodne Azije, se afriška celina trudi dohiteti to rast. Njene surovine, ki so pogosto v lasti tujih podjetij ali podjetij v državni lasti, se za drobiž prodajo tujim proizvajalcem_kam, ki jih spremenijo v donosno luksuzno blago. In zdi se, da bodo ekološki stroški tega svetovnega gospodarstva, ki ga poganja ogljik, najbolj prizadeli države svetovnega juga. In tudi če smo opazili izrazite izboljšave – v državah od Tanzanije, Kenije in Etiopije v vzhodni Afriki do Južne Afrike, Namibije in Bocvane v južni Afriki – se mora ta izboljšava soočiti z neprijetno resnico: ta razvoj se je dosegel na plečih kolonializma, kjer je globalni sever vzel dragocene vire in ljudi ter za seboj pustil oropane institucije, povzročil konflikte in ohranil lastništvo vitalnih sredstev. To je tisto, čemur pravimo »neokolonialni« pogled in zagovorniki_ce tega pogleda trdijo, da mehanizmi, ki poganjajo globalizacijo, ne dosežejo veliko ljudi na globalnem jugu ali jih aktivno zadržujejo v obubožanih razmerah.

MODUL 2: GLOBALIZACIJA, BOGASTVO IN REVŠČINA

Teorija svetovnih sistemov

Teorija svetovnih sistemov je pristop k svetovni zgodovini in družbenim spremembam, ki nakazuje, da obstaja svetovni gospodarski sistem, v katerem nekatere se države okoristijo, druge pa so izkoriščene. Teorija nakazuje, da način, kako je država vključena v kapitalistični svetovni sistem, določa, kako v tej državi poteka gospodarski razvoj. Tako kot teorija odvisnosti poudarja, da imajo bogate države koristi od drugih držav in izkoriščajo državljane_ke teh držav. V nasprotju s teorijo odvisnosti pa ta model priznava minimalne koristi, ki jih imajo države z nizkim statusom v svetovnem sistemu.

Po Wallersteinu je svetovni gospodarski sistem razdeljen na hierarhijo treh vrst držav: osrednjih, pol-perifernih in obrobnih držav. Osrednje države (ZDA, Japonska, Nemčija itd.) so prevladujoče kapitalistične države, za katere je značilna visoka stopnja industrializacije in urbanizacije. Osrednje države so kapitalsko intenzivne, imajo visoke plače in proizvodne vzorce visoke tehnologije. Periferne države (večina afriških držav in države z nizkimi dohodki v Južni Ameriki) so odvisne od osrednjih držav, običajno so agrarne, imajo nizko stopnjo pismenosti in nimajo doslednega dostopa do interneta. Polperiferne države (Južna Koreja, Tajvan, Mehika, Brazilija, Indija, Nigerija, Južna Afrika) so manj razvite od osrednjih držav, a bolj razvite od perifernih držav. Osrednje države imajo v lasti večino svetovnega kapitala in tehnologije ter imajo velik nadzor nad mednarodnimi trgovinskimi in gospodarskimi sporazumi. So tudi kulturna središča, ki privabljajo umetnike_ce in intelektualce_ke. Periferne države na splošno zagotavljajo delovno silo in material glavnim državam. Polperiferne države izkoriščajo periferne države, države jedra pa izkoriščajo tako polperiferne kot periferne države. Osrednje države pridobivajo surovine z nizkimi stroški. Prav tako lahko določajo cene kmetijskih proizvodov, ki jih periferne države izvažajo ne glede na tržne cene, zaradi česar male kmete_ice prisilijo, da opustijo svoja polja, ker si ne morejo privoščiti plačila dela in gnojil. Bogati v obrobnih državah imajo koristi od dela revnih delavcev_k in od lastnih gospodarskih odnosov s kapitalisti_kami osrednje države.

Washingtonski konsenz

Kot je bilo omenjeno v prejšnjem poglavju, so institucije, kot sta Svetovna banka in Mednarodni denarni sklad, ter trgovinski dogovori, kot so tisti, ki jih ureja Svetovna trgovinska organizacija, delovali po logiki, ki se pogosto imenuje »washingtonski konsenz«. Cilj predpisov, ki sestavljajo to soglasje, je ustvariti odprto tržno gospodarstvo z omejeno vlogo države v državah, ki jih je prizadela kriza.

Antropolog Jason Hickel je eden od mnogih akademikov, ki so kritični do teh politik. Po njegovih besedah so te politike spodbudile države v razvoju, da se osredotočijo na izvoz in pritegnejo tuje naložbe, in meni, da gre to pogosto na račun številnih lokalnih industrij in malih podjetij. Posledično so številne države v razvoju postale preveč odvisne od izvoza nekaj osnovnih surovin, zaradi česar so ranljive za nihanja svetovnih cen. Primer lahko najdemo v gospodarski krizi v Braziliji leta 2014 zaradi nizkih cen surovin, ki je prispevala k padcu Rousefove vlade in zmagi populista Jaira Bolsanara.

MODUL 2: GLOBALIZACIJA, BOGASTVO IN REVŠČINA

Poleg tega Hickel trdi, da je globalizacija povzročila izkoriščanje delovne sile in virov na globalnem jugu, pri čemer multinacionalne korporacije izkoriščajo ohlapne okoljske in delovne predpise za pridobivanje virov in izkoriščanje delavcev_k v državah v razvoju. To je privedlo do situacije, ko delavci_ke na globalnem jugu pogosto prejemajo zelo nizke plače in so podvrženi_e slabim delovnim pogojem. Te plače so lahko nezadostne, da bi delavcem_kam dejansko pomagale napredovati po lestvici razvoja, na primer z vlaganjem v dom, varnejšo opremo za kuhanje, parcelo za zasebno uporabo ali izobraževanje za njihove otroke.

Nazadnje meni, da je ta liberalizacija privedla do uničenja lokalnih podjetij, ki so bila prisiljena tekmovati z večjimi mednarodnimi podjetji z dobrimi viri. Pogosto predlagana alternativa je argument **mlade industrije**, kjer vlade ščitijo lokalna podjetja z ukrepi, kot so trgovinske tarife in subvencije, dokler ne pridobijo znanja in izkušenj ter baze strank za učinkovito konkuriranje na svetovnem trgu.

Knjiga »*Broken Promises of Globalisation: The Case of the Bangladesh Garment Industry*« (Prelomljene obljube globalizacije: Primer bangladeške oblačilne industije) proučuje vpliv globalizacije na oblačilno industrijo v Bangladešu. Avtor, Shahidur Rahman, ponuja bolj negativen pogled na vpliv multinacionalnih podjetij na globalni jug. Trdi, da kljub obljubam o gospodarskem razvoju in izboljšanih delovnih pogojih, ki naj bi jih prinesla globalizacija, je bila realnost za mnoge delavce_ke v bangladeški oblačilni industriji izkoriščanje, revščina in nevarni delovni pogoji.

Knjiga ponuja zgodovinski pregled razvoja oblačilne industrije v Bangladešu, od njenih začetkov v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja do trenutnega statusa velikega izvoznika oblačil na svetovni trg. Trdi, da so za industrijo značilne nizke plače, dolgi delovni čas in slabi delovni pogoji ter da so te razmere poslabšali pritiski svetovne konkurence.

Globalne blagovne znamke in trgovci_ke na drobno v oblačilni industriji so bili pomembna gonilna sila tega procesa in so vpleteni_e v izkoriščanje delavcev_k v Bangladešu. Poudarja načine, na katere so svetovne blagovne znamke uporabile svojo moč za zniževanje cen in prenos stroškov proizvodnje na dobavitelje_ice in delavce_ke, kar je vodilo v tekmo proti dnu v smislu plač in delovnih pogojev.

»Slabe« institucije

Tudi če nekaterim domačim podjetjem uspe poslovati, to pogosto ni dovolj za močno gospodarsko rast v državi. Ta podjetja se morajo zanašati na ustrezno infrastrukturo, da svoje blago pripeljejo do svojih strank. Če med njima pride do spora, se morata zanesti na nepristransko sodišče, ki odloči o sporu. Tudi davke, ki se uporabljajo za plačilo tega, je treba pobrati pošteno in pravočasno. Vsi ti mehanizmi zahtevajo dobre **politične institucije**. Za ekonomista Acemogluja in Robinsona so te institucije najpomembnejši dejavniki, ki vplivajo na gospodarsko rast. Dediščina kolonializma je pogosto vodila v razvoj slabe vrste teh institucij.

V svoji knjigi »*Why Nations Fail*« (Zakaj narodom spodleti) trdita, da vključujoče politične institucije, ki omogočajo široko udeležbo in omejujejo moč elit, vodijo do vključujočih gospodarskih institucij, ki spodbujajo inovacije, naložbe in gospodarsko rast. Po drugi strani pa

MODUL 2: GLOBALIZACIJA, BOGASTVO IN REVŠČINA

politične institucije, ki koristijo le majhni eliti, vodijo v ekstraktivne ekonomske institucije, ki dušijo inovacije in investicije ter omejujejo gospodarsko rast.

Izzivi, s katerimi se soočata globalni jug in Kitajska pri doseganju gospodarskega razvoja, izvirajo iz njune zgodovinske dediščine ekstrakcijskih političnih institucij. V mnogih od teh držav so elite v zgodovini uporabljale svojo moč za črpanje virov in bogastva od prebivalstva, pri čemer so ljudem pustile malo prostora za uporabo virov za razvoj. Kolonialne institucije so bile po svoji naravi ekstraktivne. Evropske elite niso gradile šol in univerz iz strahu, da bi izobrazena kolonialna elita izzvala njihovo prevlado. Infrastruktura, ko je bila zgrajena, je bila zgrajena za lažji transport materialov v Evropo, ne za povezovanje središč prebivalstva. V nekaterih primerih so Evropejci izvedli strategijo »razdeli in vladaj« med etničnimi skupinami, na primer v Ruandi, kjer so Belgijci dali prednost Hutujem pred Tutsiji. Ko so evropske elite odhajale, so pogosto odhajale naključno, brez demokratičnih institucij, kjer bi ljudje lahko reševali svoje razlike. Novi_e kolonialni_e voditelji_ce, ki so prevzeli_e oblast, so imeli nadzor nad državo, namenjeno pridobivanju, in so morali_e vladati nad krhkim zavezništvom pogosto razdeljenih ljudi, od katerih jih je veliko skrbelo, da bodo dobili premajhen del redkih virov. Soočeni_e z dilemo ohranjanja stabilnosti so se morali_e zateči k prednostni obravnavi skupin elit, ki so prevzele nadzor nad najbolj koristnim premoženjem v teh državah. In ker imajo te elite osebne koristi, se tej moči zdaj ne želijo odreči.

Škoda za okolje

Svetovno gospodarstvo svojim potrošnikom_cam ne zagotavlja samo inovativnih dobrin in surovin. Poleg te proizvodnje ustvarja **negativne zunanje učinke**. Če želite pridelati goveje meso, boste vzredili kravo, ki je žito. Vzgoja žita bo morda zahtevala sekanje deževnega gozda, da se ustvari prostor za polja. Proizvodnja potrošniških dobrin pomeni ustvarjanje embalaže, ki je pogosto za enkratno uporabo ali jo je težko reciklirati. Embalaža mora tako priti na odlagališča odpadkov. Ti negativni zunanji učinki nalagajo pritisk na območja, na katerih pristanejo. Odlagališča odpadkov privabljajo škodljivce in bolezni. Sprememba rabe zemljišč povzroči uničenje biotskih habitatov in lahko tvega okoljsko katastrofo. Neokolonialisti_ke trdijo, da mnoge od teh zunanjih učinkov v prvi vrsti prizadenejo prebivalstvo na globalnem jugu.

Obstaja nekaj razlogov, zakaj se ti zunanji učinki pogosteje pojavljajo na globalnem jugu. Prvi od teh je cena. Ceneje je kupiti zemljišče za odlaganje odpadkov v revnejših državah ali poiskati delavce_ke, ki želijo opravljati umazano in težko delo recikliranja in ravnanja z odpadki.

Drugi so predpisi in demokratični nadzor. V državah z oslABLJENIMI demokratičnimi institucijami lokalno prebivalstvo težje protestira proti praksam, kot je odlaganje odpadkov. Nasprotno pa se lahko v demokratičnih družbah državljani_ke pogosto učinkovito organizirajo, da odložijo ali zavrnejo gradnjo tovarn, ki onesnažujejo, ali odlagališč odpadkov, ali za boljše predpise, da preprečijo, da bi tovarna odlagala strupe v vodo.

Zadnja je lokacija. Nekateri negativni zunanji učinki, povezani s podnebnimi spremembami, bodo močnejše prizadeli države, ki so na območjih, kjer je večja verjetnost za naravne nesreče ali kjer so temperature že višje, kar na žalost opisuje države, ki se večinoma nahajajo na globalnem jugu. Negativni zunanji učinki v lokalnem okolju, kot so zdravstvena tveganja

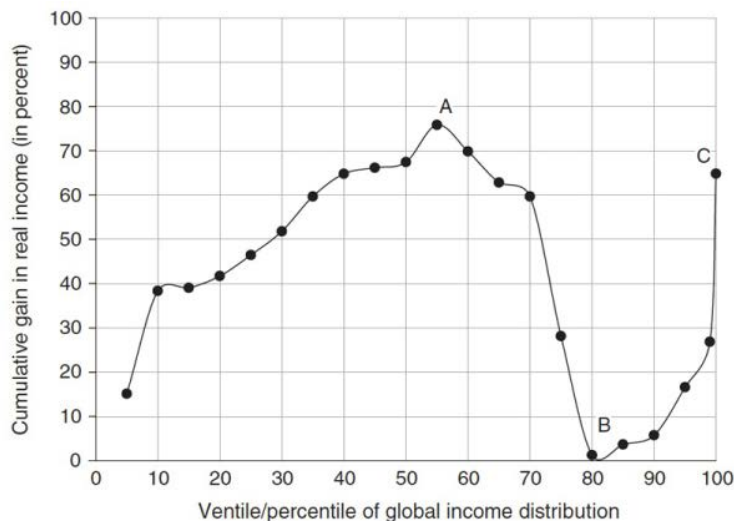
MODUL 2: GLOBALIZACIJA, BOGASTVO IN REVŠČINA

zaradi onesnaženja, ki ga povzročajo rudniki, se pojavijo le, če živite v bližini rudnika. Na žalost za mnoge ljudi, ki živijo tam, globalni jug vsebuje veliko okolij, bogatih z viri. Določene materiale najdemo le v majhnem številu držav. Na primer, kadmij, material, ki je ključen za razvoj zaslonov na dotik, se večinoma izkopava v Demokratični republiki Kongo.

POSTINDUSTRIJSKI POGLED: POZABLJENI_E

Nekdanji uslužbenec Svetovne banke in ekonomist Branko Milanović je leta 2013 objavil članek, ki je vseboval graf, ki so ga poimenovali »krivulja slona«. Ta graf prikazuje, kako se je globalna porazdelitev dohodka spremenila v zadnjih nekaj desetletjih. Krivulja kaže, da je največji dobiček v dohodku dosegel 1 % najvišjih zaslužkarjev_ric v razvitih državah, medtem ko je srednji razred v teh državah opazil malo ali nič. Krivulja pa tudi kaže, da je veliko ljudi v državah v razvoju, zlasti v Aziji, v istem obdobju občutno povečalo dohodek.

Milanović trdi, da krivulja slona dokazuje, da je globalizacija privedla do »divergence« v svetovni porazdelitvi dohodka, pri čemer so dobički tistih, ki največ zaslužijo v razvitih državah, pridobljeni z dobički srednjega razreda in revnih v državah v razvoju. Poudarja, da se je svetovna dohodkovna neenakost povečala, vendar se je revščina znatno zmanjšala, zlasti v Aziji.

RELATIVE GAIN IN REAL PER CAPITA INCOME
BY GLOBAL INCOME LEVEL, 1988–2008

Kritika slonove krivulje je, da ne zajame celotnega obsega svetovne dohodkovne neenakosti, zlasti med zelo revnimi. Nobelov nagrajenec Angus Deaton je trdil, da je treba krivuljo slona združiti z merami absolutnih ravni dohodka, kot je prag revščine Svetovne banke, da bi dobili popolnejšo sliko svetovne dohodkovne neenakosti. Drugi_e ekonomisti_ke so oporekali_e krivulji slona na podlagi metodoloških razlogov, na primer zaradi pomanjkanja primerjav medgeneracijskega bogastva in prevelikega učinka japonske gospodarske stagnacije na »navzdol« delu krivulje.

Če resno jemljemo Milanovičev pogled, bomo v tem delu preučili argumente tistih, ki jih skrbi učinek globalizacije na gospodarstva svetovnega severa. Temu bomo rekli

MODUL 2: GLOBALIZACIJA, BOGASTVO IN REVŠČINA

»postindustrialistični« pogled, saj je bila glavna značilnost zmanjšanje delovnih mest v industrijskih sektorjih na globalnem severu.

Premestitev dela

Glavne točke analize teorije razselitve delovne sile so bile podane v prejšnjih delih. Nižji stroški dela na globalnem jugu ter napredek v pomorskih in komunikacijskih tehnologijah so povečali privlačnost gradnje tovarn na globalnem jugu. Obenem nekateri akademiki čarke trdijo, da je napredek v robotiki zmanjšal tudi potrebo po delavcih. Spor med tema dvema mehanizmoma je manj pomemben, ko razmišljamo o vplivu na izgubo delovnih mest, je pa pomemben, ko razmišljamo o možnih rešitvah. Politike nadomeščanja, kjer vlade poskušajo povečati trgovinske ovire za blago, uvoženo z globalnega juga, bodo manj verjetno vodile do povečanja števila delovnih mest, če je bila mehanizacija pravi razlog za upad.

Druga sporna točka je bil gospodarski učinek tistih ljudi, ki so izgubili službo. Študije kažejo, da je veliko delavcev našlo zaposlitev v drugih sektorjih. To pa vodi do dveh pomembnih negativnih rezultatov. Prvi je učinek izgube delovnih mest na lokalne skupnosti. Mnoga področja so pogosto v glavnem opredeljena s prevladujočim sektorjem, kot je avtomobilska industrija v Detroitu v ZDA in Torinu v Italiji. Velika izguba produktivnosti v tem sektorju močno vpliva na vse, ki delajo na teh področjih. Drugi rezultat je učinek na ljudi, ki se dejansko ne morejo prekvalificirati na druga delovna mesta. To je lahko zato, ker nimajo učinkovite začetne izobrazbe, ker nimajo sredstev za vlaganje v drugačno izobrazbo, ali ker se soočajo s težavami pri ponovnem vstopu na trg dela, na primer, ker nimajo socialne mreže, zaradi svoje starosti ali drugih oblik diskriminacije.

Učinki migracije

Poleg teorije razseljenosti kritiki čarke globalizacije opozarjajo na še eno skrb: idejo, da ekonomski migranti pritiskajo na obstoječa delovna mesta in lahko znižajo plače. Logika te trditve je, da so ekonomski migranti pogosto pripravljene delati za nižje plače, saj sami prihajajo iz držav z nizkimi dohodki. Ta argument je treba pretehtati s tremi tekmujočimi dejavniki. Prvo je vprašanje, ali ti ekonomski migranti vstopajo v sektorje, kjer že obstaja konkurenca za delovna mesta, ali pa jih privlači pomanjkanje povpraševanja domačih delavcev. Drugo je vprašanje, ali stroške ekonomske migracije odtehtajo dodatne koristi v produktivnosti dela, dobičkih podjetij in davkih, ki jih ti ekonomski migranti prinašajo v države, v katerih delajo. In zadnji element, ki ga je treba upoštevati, je, ali so delovni predpisi, kot je zakonodaja o minimalni plači, zadostni za blokiranje teh pritiskov navzdol, ali pa se lahko zakonodaji podjetja izognejo.

ZAKLJUČEK

V knjigi Šest obrazov globalizacije (2021) Anthea Robert in Nicolas Lamp pojasnujeta, da trenutno v zahodnih družbah kroži vsaj šest zgodb o tem, kaj se je dogajalo v zadnjih desetletjih. Velika zgodba o globalizaciji, ki so jo nekoč slavili kot neustavljivo silo, ki bo naredila ves svet zahodni, uspešen in liberalen, se je spremenila v kalejdoskop, v katerem vsak pogled gledalca prinese novo vizijo in postavi zaplet za novo zgodbo.

MODUL 2: GLOBALIZACIJA, BOGASTVO IN REVŠČINA

Obstaja uveljavljena »*mainstream*« perspektiva. V tej zgodbi se vidi samo napredek in ni poražencev_k. Zaradi globalizacije so trgi postali učinkovitejši, podjetja pa bolj inovativna. Tehnologija skokovito napreduje. Povečanje obsega vodi do višje produktivnosti. Gospodarstvo raste. Vsak_a dobi večji kos pogače in revščina v svetu se zmanjšuje. S prosto trgovino, gospodarsko liberalizacijo, krčenjem države in ustanovitvijo mednarodnih institucij, kot so Svetovna banka, Mednarodni denarni sklad in Svetovna organizacija za trgovino, so se pojavile oblike mednarodne delitve dela, ki koristijo celemu svetu. In če slučajno že obstajajo poraženci_ke, jim je mogoče ponuditi denar in nove priložnosti.

Ostalih pet zgodb se osredotoča na tiste, ki v zgornji pripovedi izgubljajo. Eno od teh skupin smo srečali v postindustrijski pripovedi. Vendar je treba upoštevati še več:

1. Pripoved, ki zavrača globalizacijo in gospodarsko rast, v kateri je največji poraženec planet – pomislite na globalno segrevanje;
2. Desničarska populistična pripoved, v kateri narod izgubi. Zdravilo za to je da nazaj prevzame nadzor – pomislite na Brexit ali »*Make America Great Again*« (Naj bo Amerika spet velika);
3. Levičarska populistična zgodba, v kateri so poraženci razredi, zlasti delavski razred in nižji srednji razredi v zahodnih državah – potolažiti se jih da z »*New Green Deal*« (Nov zeleni dogovor);
4. Narativ proti multinacionalkam in velikim (tehnološkim) podjetjem, v katerem so delavci_ke in skupnosti po vsem svetu poraženci_ke, reforma institucij globalnega trga pa je glavna rešitev;
5. In zgodba, ki presega ekonomijo: geopolitična zgodba, v kateri je od velikih sil zlasti Zahod v nevarnosti izgube moči in ugleda, diplomacija in realna politika moči pa morata zagotoviti zeleno vojaško in ideološko ravnotežje.

Šest obrazov v tej knjigi je po naravi zahodnjaških. V Aziji so bile_i milijoni rešeni_e iz revščine in srednji razred se je povečal. Prav tam obstajajo prednosti globalizacije. Toda v drugih delih sveta se ta prednost zdi maloštevilna. Nespornega »gvinejskega tigra« še ni. In celo v Aziji je zgodba o uspehu imela očitne žrtve, kar lahko potrdijo tekstilni_e delavci_ke v Bangladešu in onesnažene reke na Kitajskem.

VIRI

1. Acemoglu, D., & Robinson, J. A. (2012). *Why nations fail: The origins of power, prosperity, and poverty*. Crown Books.
2. Ashcroft, B., Griffiths, G., & Tiffin, H. (Eds.). (2006). *The Post-Colonial Studies Reader*. Routledge.
3. Connors, M. K., Davison, R. & Dosch, J. (2016). *New Global Politics of the Asia-Pacific*. Routledge.
4. Deaton, A. (2016). *The Great Escape: Health, Wealth, and the Origins of Inequality*. Princeton University Press.
5. DeLong, B. (2022). *Slouching Towards Utopia*. Ingram Publisher Services US.
6. Friedman, T. L. (2005). *The World is Flat: A Brief History of the Twenty-first Century*. New York: Farrar, Straus and Giroux.

MODUL 2: GLOBALIZACIJA, BOGASTVO IN REVŠČINA

7. Hickel, J. (2018). *The Divide: A Brief Guide to Global Inequality and its Solutions*. Windmill Books.
8. IPCC (2022), *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability*
9. Landler, M., & Swanson, A. (2020, January 15). Trump Signs China Trade Deal, Putting Economic Conflict on Pause. *The New York Times*. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2020/01/15/business/economy/china-trade-deal.html>
10. Milanovic, B. (2016). *Global Inequality: A New Approach for the Age of Globalisation*. Harvard University Press.
11. O'Rourke, K. H., & Williamson, J. G. (2002). When did Globalisation Begin? *European Review of Economic History*, 6(1), 23-50.
12. Roberts, A., & Lamp, N. (2021), *Six Faces of Globalisation*. HUP
13. Rodrik, D. (2011). *The Globalisation Paradox: Democracy and the Future of the World Economy*. New York: W.W. Norton & Company.
14. Roser, M. (2021). *Economic Growth. Our World in Data*. <https://ourworldindata.org/economic-growth>
15. Stiglitz, J. E. (2003). *Globalisation and Its Discontents*. New York: W.W. Norton & Company.
16. Studwell, Joe (2013). *How Asia Works: Success and Failure in the World's Most Dynamic Region*
17. The International Monetary Fund. (2021). *World Economic Outlook: Managing Divergent Recoveries*. Retrieved from <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2021/09/28/world-economic-outlook-october-2021>
18. The World Bank. (2021). *World Development Indicators*. Retrieved from <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=world-development-indicators>
19. The World Trade Organization. (2021). *World Trade Statistical Review 2021*. Retrieved from https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2021_e/wts2021_e.pdf
20. Wolf, M. (2004). *Why Globalisation Works*. New Haven: Yale University Press.
21. World Bank. (2021). *World Development Report 2021*